BASARABIA
ŞI BUCOVINA DE SUS
SUB NOUA STĂPÂNIRE

D. PADURE

1941

BASARABIA ŞI BUCOVINA DE SUS SUB NOUA STĂPÂNIRE

D. PĂDURE

1 9 4 1

S'a frânt trupul Țării...

A fost sortit zilelor noastre o mare și grea durere. Ni s'au schimbat hotarele țării. S'a rupt din trupul Moldovei lui Ştefan Vodă partea de răsărit, de acolo unde se'nalță dimineața soarele aurind câmpurile şi ni s'a sfâşiat o parte din Bucovina, înjumătățind frumosul ținut al fagilor și tulburând odihna Voevodului din sfânta mânăstire a Putnei.

Se vede că trebue să ispășim păcate grele de suntem puşi la așa de chinuitoare încercări. Poate am supărat pe Acela care toate le vede și le orândueşte, poate am slujit necinstei și nedreptății, poate am ocolit biserica și am alungat dela dărnicia străveche pe sărmani, poate am tulburat orânduielile firești cu fărădelegile noastre; dar orice am fi păcătuit, suferința de azi ni-i de ajuns şi ne va fi îndreptar pentru izbânda de mâine la care trebue să ajungem. Că dacă vom lăsa urmașilor o Românie știrbită, blestemul lor ni se va cuveni pe deplin și rușinea va pune pecetea ei de foc pe obrazul fiecăruia.

Opt sute de mii de ostași s'au jertfit ca să ni lese o țară mare, frumoasă și bogată. Străjuesc cruci de morminte prin munți, prin luminișuri de văi, prin cimitire sătești și sub fiecare cruce odihnește un frate care cu sângele lui a botezat glia României Mari. Pretutindeni întâlnim eroi înfrățiți prin moarte la marea biruință și la moștenirea care ne-au lăsat-o.

Vom putea noi îngădui multă vreme pe umerii și conștiința noastră pietrile de mormânt ale acelora care ne-au dat biruința dela Mărăşti şi izbânda cea mare dela Mărășești?

In rugăciunile noastre din noapte şi de dimineaţă, să îngenunchem în faţa Atotputernicului şi cu lacrămi să-i cerem să ne apropie ziua când ne vom arăta vrednici de jertfele înaintaşilor. Să sune ceasul dreptăţii, dându-ne prilejul să dovedim că'n fiecare român se sbate dragostea de moşie, că fiecare braţ îi de fier, că fiecare strădanie îi de oţel.

A fost sfârşitul lunii Iunie din al 1940-lea an aşa de dureros, că slovă nu-i să-l descrie. Pe întinsurile basarabene grâul, sub jarul soarelui îşi pârjolea spicile bogate. Era, în lumina verii, minunată privelişte de belşug. Când adia boarea căldurii, spicele grele s'aplecau şi cât prindeau ochii valuri de aramă se clătinau uşor pe depărtări.

Inflorise pe ogoare floarea soarelui şi-ţi era mai mare dragul dimineaţa să vezi cum lanuri de *răsărită*[1]) sorb văpăile de aur. Erau mii de răsărituri zâmbitoare în zări, străjuite pe haturi de maci de sânge şi de sulfină parfumată. Orzul era des şi galben, cum îi ceara; secara crescuse până la brâul omului şi porumbul înălţa spre cer sabii verzi. Se arăta pretutindenea an de belşug. In unele părţi ale Basarabiei livezile suferise'n iarnă şi podgoriile de aşişderea. Erau însă şi livezi pline de rod şi podgorii încărcate, bucurând pe harnicii noştri moldoveni.

In Bucovina codrii erau parcă mai frumoşi ca'n alţi ani şi fâneţele mai pline şi mai îmbălsămate; ogoarele de cartofi s'arătau darnice şi semănăturile vesele. Dealurile şi colinele erau vrâstate ca nişte covoare şi pe la margini de poene prisăcile îndulceau traiul oamenilor.

Dumnezeiască binecuvântare şi har sfânt coborîse pe ţarina din răsărit şi din mieazănoapte, să ne fie poate ca o mustrare şi ca o veşnică aducere aminte. Cum din tată în fiu se povesteşte despre năvălirile barbarilor, aşa să rămâie în noi, până în ziua răzbunării, amintirea verii îmbelşugate

1) Floarea soarelui.

când dușmanul, fără vreo trudă, a pus stăpânire pe unele din cele mai rodnice fâșii de pământ.

Ştiind că suntem înconjurați numai de vrăjmași profitori, rusul a găsit prilejul să ceară Basarabia care a fost totdeauna a noastră și care va fi a noastră cât timp vom fi călăuziți de un Dumnezeu şi de o credinţă'n El și'n noi.

Am judecat noi că, oricâte dovezi de vrednicie am da, n'am putea duce lupta la toate hotarele țării, cu toți dușmanii pregătiți să ne atace. Şi stăvilind lacrimile și 'ngropând în noi durerea, am fost nevoiți să ne retragem din Basarabia care la 1918, de buna ei voie, s'a realipit la Moldova marilor Voevozi.

Se hotărîse 4 zile pentru părăsirea ținutului dintre Prut și Nistru și a părții de sus a Bucovinei. Dar după cum știm din istorie, rusul nu-i om să se țină de cuvânt, iar rusul — comunist și mai puțin. In loc să intre armata bolșevică în ziua de 2 Iulie, a pătruns chiar în întâia zi, într'acea zi de Vineri, zi de post și de rugăciune pentru neamul ortodox, în ziua de 28 Iunie.

Părăsind în grabă avutul, basarabenii și bucovinenii au fugit cu câte erau pe ei, lăsând în urmă gospodării și așezări românești înstărite, lăsând ogoarele lucrate, părăsind pământul moștenit din mii de ani, îndepărtându-se de mormintele unde odihnesc cei dragi, de bisericile frumoase, de mânăstirile tăinuite în sânuri de păduri.

Au trecut prin sate și le-au ieşit înainte norodul plângând. Ingenunchiau bătrânii și se văitau: „Fraților, dar pe noi cui ne lăsați?". Sărutau hainele ostașilor, urmele căruțelor, se zbuciumau ca'n fața unui prăpăd și se rugau. Iar gospodinele, cu șiroaie de lacrămi pe obraz, aduceau de-ale mâncării și apă proaspătă să se răcorească bejenarii. Plângeau clopotele bisericilor, țipau copiii, urlau câinii prevestind a rău. Şi-a prins deodată să plouă, mașcat și des. Nu era ploaie de

vară, era plânsul Naţiei, era jalea Ţării, erau lăcrămile norodului care pleca şi a celui care rămânea.

Şi Vineri şi Sâmbătă au fost zile de apocalips, cum povesteşte sfânta carte, apoi pe frământarea de moarte s'a aşternut stăpânirea duşmană, îndulcită şi făgăduitoare la 'nceput. Mişunau străinii şi mai ales evreii propovăduind raiul bolşevic. Prin satele moldoveneşti nu mai conteneau nouii musafiri. Unii, comunişti ruginiţi, aduşi de peste Nistru, alţii localnici cari 22 de ani lucraseră în ascuns, rosteau cuvântari şi împuiau urechile ascultătorilor cu toate făgăduielile:

— De amu nu veţi mai plăti biruri ca sub români; pământ cât vreţi vi se dă. La şcoli copiii vor avea cărţi gratuite şi nu veţi mai plăti taxe pentru ei. Şi câte şi câte, de se minunau românii noştri de unde le mai scot. Şi unii, puţini la număr, credeau, dar cei mai mulţi înăbuşiau oftatul şi strângeau pleoapele să nu năvălească plânsul.

— Dar cu biserica şi cu preoţii noştri cum rămâne? întreba câte un bătrân.

— Cum a fost şi pân'acuma. La noi nu te sileşte nimeni să crezi în ce vrei. Fiecare e slobod să se ducă sau nu la biserică, lămurea câte un bolşevic, de obiceiu un copilandru rău îmbrăcat şi slab, lihnit de foame.

— Dar cu limba noastră moldovenească ce are să fie?

— Doar Basarabia-i republică moldovenească, răspundea câte un evreu colindător prin sate. Limba va fi cea moldovenească şi'n administraţie, şi'n şcoală, şi'n biserică, iar conducerea'n administraţie veţi avea-o voi românii.

— Asta-i bună, se bucura câte-o femee.

— Tu să taci, se răstea bărbatul, tu nu ştii ce-ar'să cie, ofta românul, cu gândul şi nădejdea la Dumnezeu numai.

Şi înţelepciunea moldoveană s'a adeverit şi tăcuta judecată s'a împlinit aidoma.

Proprietatea sub noua stăpânire

Câteva zile lucrurile au mers cu oarecare îngăduință. Bolșevicii năvălind în Bucovina și Basarabia la 'nceput nu se mai săturau de mâncare, băutură și cumpărături, căci toți erau gălbejiți de foame și calicos îmbrăcați. Se minunau cât de bine trăesc românii și ce gospodării îmbelșugate au.

Plăteau oricât pentru mâncare și haine; plăteau 5.000 lei pentru o cămașă și 8.000 lei pentru o pereche de pantofi purtați, din acei de vară, cu găuri. Plăteau 5—6.000 lei un ceas de mână, iar femeile cari nu cunoșteau ce-i ciorapul, plăteau oricât pe-o rochie veche sau pe o pereche de pantofi. Că toate erau în zdrențe și cu încălțări pe cari, la noi, nici cerșetorii nu le-ar purta.

Așa veneau bolșevicii din „raiul" lor în țara noastră să scape pe țărani de jugul „boeresc", după cum mereu spuneau ei, deși, după reforma agrară înfăptuită la 1918 de „Sfatul Țării", în Basarabia n'au mai rămas proprietăți boerești, moșiile proprietarilor fiind împărțite la țărani. Toți au primit câte 6 ha. sau, cei cari au avut mai puțin de 6 ha. li s'au împlinit lotul. Proprietarilor li s'au lăsat câte 100 ha. adică atâtea cât să nu le poată lucra cu mașini, după cerințele unei bune culturi. Deci în Basarabia și Bucovina nu sunt nici „boeri" nici „robi".

Să vedem cum se țin bolșevicii de cuvânt în ce privește proprietatea. Intâi, din casele rămase pe urma refugiaților s'a ridicat tot și s'a trimis peste Nistru: mobila și lucrurile. Apoi și din celelalte case s'a făcut la fel. Stăpânilor caselor li s'au lăsat câte o odae sau au fost lăsați să locuiască vreo bucătărie din ogradă sau vreo magazie, iar după ce au fost golite camerele, au adus să locuiască în ele toți pușcăriașii sloboziți din închisori, toți borfașii mahalalelor și răii satelor, evreii fără căpătâiu ori bolșevicii veniți de peste Nistru.

E drept că nu s'au cerut impozite în bani pentru pământ, în schimb s'a cerut dijmă din roade.

De la Moscova, capitala republicii bolşevice, s'a dat la 17 August un ordin ca din recolta anului 1940 să se predea Statului grâul şi porumbul după următoarea socoteală:

Judeţul Soroca:

Până la 2 ha. câte 90 kgr. de hectar.

Cantitatea creşte până la 530 kgr. de hectar care se ia la întinderea de 25 hectare.

Judeţele Cahul şi Orhei:

Până la 20 ha. câte 70 kgr. de hectar.

Cantitatea creşte după numărul hectarelor.

Peste 25 ha. se ia câte 550 kgr. de hectar.

Judeţele Balţi, Lapuşna, Cahul şi Soroca:

Până la 2 ha. câte 250 kgr. de hectar.

Peste 25 ha. câte 700 kgr. de hectar

Pentru cultivatorii de fasole soia:

Judeţele Bălţi şi Soroca:

Până la 2 ha. câte 300 kgr. de hectar.

Peste 25 ha. câte 800 kgr. de hectar.

Judeţele Tighina şi Cahul:

Până la 2 ha. câte 200 kgr. de hectar.

Cantitatea se mărește după numărul hectarelor, atingând 600 kgr. de hectar, când întinderea de pământ trece de 25 hectare.

Dacă socotim în lei kilogramele cât au trebuit să se predeie, arătăm că'n republica sovietică impozitele sunt între 15—20 de ori mai mari de cum erau sub noi în Basarabia.

Dar, scrie ziarul „*Basarabia Sovietică*" din 2 August, că restul recoltei, după ce agricultorul își păstrează sămânța, poate fi vândut numai în urma unei *aprobări anumite și numai după ce vor fi plătite toate dările către Statul Sovietic.*

Adică, după ce s'au luat țăranilor impozitul în natură, (dijmă) trebue să-l mai plătească și în bani!...

Asta înseamnă la comuniști: „veți fi scutiți de impozite,— nu ca sub români".

Țăranii sunt datori să dea din recoltă atât cât hotărăște ordinul sosit dela Moscova; iar acolo unde n'au rodit ogoarele, nu se îngăduie nicio păsuire, țăranii fiind nevoiți să cumpere din alte părți ca să împlinească kilogramele câte se cer.

Dar comuniștii au născocit și alte soiuri de biruri. Se plătește și pentru camerele de locuit. Vine funcționarul bolșevic și-ți măsoară odaia. Și trebue să se plătească: pentru un metru lungime și lățime muncitorul plătește 18 lei, funcționarul 40 de lei, iar preoții 90 de lei pe lună.

In Basarabia și Bucovina nimeni nu e stăpân pe proprietatea și pe rodul muncii lui. S'a luat pământurile mânăstirilor și al bisericilor, împărțindu-le la țărani, nu în proprietate, ci numai pentru muncă, proprietarul pământului ca și al gospodăriilor fiind Statul Sovietic. Țăranul și muncitorul sunt robi și urmarea robiei lor e că n'au ce'mbrăca și n'au ce mânca.

Autoritatea comunală ține socoteală până și câte ouă trebue să deie fiecare găina și dacă o găină se ouă într'o săptămână mai puțin, trebue să cumperi ca să ajungi la nu-

mărul de ouă cerute. Cine are mai mult de patru găini, plătește o dare de 100 lei pe an pentru fiecare gaină mai mult.

Cine are o vacă mai mare de un an, plătește 25.000 lei impozit anual.

Dările însă cresc dacă e vorba de *răzeși* [1]) sau *mazâli* [2]). Acestora, fiind oameni mai înstăriți li se cer impozite de zece ori mai mari, urmărindu-se nimicirea acestor moldoveni, străjeri ai pământului străbun, hotărniciți pe moșia lor acolo de marii Voevozi ai trecutului. E o jale de nedescris prin satele de mazâli și răzeși, prin Stoicani, Hristici, Rughi, Bădiceni, Șestaci, Țepordei, Popești și altele din județul Soroca, Nișcani, Boldurești din Lăpușna și prin toate satele frumoase și bogate dintre Prut și Nistru.

Toate bogățiile Bucovinei și Basarabiei au fost și sunt ridicate și trimise'n Rusia, acolo unde norodul moare de foame, sărăcind satele și orașele și lăsând populația românească să n'aibă cu ce să se hrănească.

Astă toamnă, rodul livezilor și al podgoriilor au luat drumul peste Nistru. Vinurile dela Purcari, dela Șaba, dela Românești, dela Tighina, dela Costiugeni, dela Cubolta, dela Soroca, îndestulează astăzi mesele celor ce conduc acele milioane de ruși flămânzi și goi, salahorii unui regim de apăsare, de necredință, de minciună.

S'au ridicat acuma din Basarabia și s'au trimis: 30 vagoane prune uscate muncitorilor din Letonia, Estonia și Lituania, 70 vagoane în Uniunea Sovietică. Dela Tighina și Căușani s'au trimis un tren cu fructe muncitorilor din Leningrad și alte 2 trenuri muncitorilor din Moscova. E ușor de închipuit ce-a mai rămas să mănânce frații noștri după ce le-a luat și grânele și legumele și fructele.

Populația dela sate a rămas și fără vite de muncă și de hrană. Agenții comuniști au cutreerat satele și-au cumpărat

---

[1]) Razeși: Gospodari fruntași înstariți de Voevozi *pentru fapte războinice.*

[2]) Mazâli: Boeri scoși din ranguri (slujbe) de către Voevozi.

vite pe prețuri de neînchipuit. Țăranii nu vroiau să vândă dar, mai cu sila, mai cu prețuri mari, au înșelat pe săteni și i-au sărăcit deabinelea.

Dacă un țăran cerea 5.000 de lei pe o vacă, i-se da 30.000 de lei. Și omul se lăcomia, lua și se minuna de dărnicia comunistă. Astfel, cu asemenea prețuri mărite, basarabenii și-au vândut totul. *Dar la 1 Septemvrie s'a dat ordin că leul nostru nu mai are valoare.* Atunci au priceput basarabenii galantonia rusească. Au rămas cu lăzile încărcate de lei și cu gospodăria vândută.

Pentru primăvara care vine ogoarele au rămas în mare parte nearate. Țăranii, mai ales cei din Basarabia unde pământul de lucru e mai întins și mai prielnic sămănăturilor, n'au vrut să-l lucreze întrucât știu că recolta ce va veni nu va intra în coșarele lor și va trebui dusă la magazia obștească a Statului, căci pentru primăvara care vine Sovietele au hotărât înființarea de gospodării obștești, ceeace pe limba lor se cheamă „colhozuri". Toamna toate produsele se vor aduna la aceste colhozuri, iar țăranului care a robit din primăvară până la cules, i se va lăsa un număr de kilograme pentru fiecare zi lucrată.

După această măsură s'ar părea că țăranii harnici se vor bucura în toamnă de-o oarecare cantitate de recoltă și ca strădania lor este oarecum recunoscută.

Dar nu este așa, căci comuniștii nu înțeleg să fie între țărani, gospodari înstăriți. De aceea tot ce li se vor lăsa pentru zilele de lucru va fi, în iarnă, cercetat și ridicat din cantitatea lăsată, rămânând agricultorului numai atât cât, cu sărăcie, să-și ție zilele.

Bolșevicii sunt împotriva gospodarilor, împotriva oamenilor care prin muncă și chiverniseală reușesc să întemeeze un rost îmbelșugat. Comuniștii socotesc pe răii satelor, pe bețivi, pe tâlhari, pe pușcăriași, deopotrivă cu oamenii cuminți, așezați, socotiți. Ba, cei dintâi au căutare multă: li se

dau însărcinări în conducerea administrației, sunt vârâți în gospodăriile bune și ajung din derbedei fără Dumnezeu și fără cinste, șefi și îndrumători. Halal de așa șefi!

Când trei sferturi din recolta verii trecute a fost luată de statul comunist, la ce-ar mai lucra țăranii pământul?

In vara trecută n'a rămas palmă de ogor nelucrată. Lanurile de grâu, de floarea soarelui, de orz, de secară, de ovăz, vrăstau Basarabia și mângâia privirea călătorului. Iți era mai mare dragul să colinzi satele și câmpurile dintre Prut și Nistru, unde hărnicia moldovenilor împodobise totul.

In primăvara care va veni pârloaga și pustiul va stăpâni pământul.

Şi lipsurile și foametea va stârni la ușa fiecăruia.

Biserica sub prigoană

Este un lucru ştiut, când spun că bolșevicii nu cred în Dumnezeu, nu se închină, nu se duc la biserică și n'au biserici, căci acele cari au fost le-au schimbat în mori, în magazii sau în locuințe.

Au rămas în Basarabia sute de biserici frumoase și unele pline de averi, biserici cele mai multe ridicate și înzestrate de voevozii noștri, de călugări credincioși sau de boieri cu evlavie și cucernicie în viață. Au rămas 30 de mânăstiri, schituri și frății, toate clădite de străbunii noștri, unele priveghind comori de icoane și odoare. Numai la Mânăstirea Noul Neamț (sau Chițcani, cum i se mai spune), pe lângă Tighina, au rămas odoare de sute de milioane. Erau în această mânăstire icoane, bătute cu pietre scumpe, în valoare de 80 de milioane una; apoi vesminte cusute cu fir de aur și argint și cărți vechi scumpe a căror socoteală nici nu se poate face.

Toate aceste sfinte avuții au luat drumul peste Nistru, după ce unele au fost jefuite de evrei, în zilele până la așezarea administrației comuniste.

La început preoţii au fost lăsaţi să slujească. Şi sfintele locaşuri erau pline de credincioşi. După o lună s'a dat ordin preoţilor tineri că nu au voie să vină la biserică. După câteva zile — ne declară preotul Damian care a stat 2 luni sub ocupaţia bolşevică — s'a dat ordin că la biserică n'au voie să vină copii şi că fac pe preoţi răspunzători de aceasta. Apoi s'a dat ordin ca preoţii cari au copii n'au voie să li se vorbească de Dumnezeu sau să-i înveţe rugăciuni.

Din toate şcolile, primăriile şi din toate localurile s'au adunat icoanele şi candelele.

Evreii se'ntrec a batjocori credinţa ortodoxă. Ei au devastat bisericile, le-au jefuit odoarele şi au necinstit cele sfinte.

Aşa, în fostul local istoric al „Sfatului Ţării" era şi-un frumos paraclis zis al „Unirii". Evreii au ridicat icoanele şi odoarele din această bisericuţă, le-au dus în strada Alexandru cel Bun, adică în inima Chişinăului — ca să vadă toată lumea — le-au aruncat jos şi le-au călcat cu picioarele. Au sărit atunci credincioşii oprind această pângărire.

Intr'o zi din Iulie, pe când 2 preoţi bătrâni slujeau în catedrala din Chişinău, au intrat două evreice şi-au început să rostească vorbe urîte. Credincioşii au dat evreicile afară, spunându-le: „Treaba voastră este la sinagogă, nu aici".

Frumoasa mânăstire Vărzăreşti din judeţul Lăpuşna a fost ocupată de evrei, mai ales evrei veniţi de peste Prut. Călugăriţele au fost alungate şi'n chiliile lor odihnesc astăzi cei cari L-au răstignit pe Hristos.

Turnurile Sfântei Mitropolii din Chişinău au fost dărâmate, iar în ziua de 10 Septemvrie evreii au dat un concert în biserica mitropolitană la care a luat parte jidovimea din capitala Basarabiei.

La bisericile cari nu s'au închis au voie să vină numai babele şi moşnegii. Comuniştii însă au pus o dare de 80.000 lei anual pe fiecare preot. Şi cum acest bir nu se va putea plăti, se 'nţelege că bisericile vor fi închise dela sine.

Mânăstirile fiind schimbate în magazii sau locuințe pentru evrei, călugării au luat drumul pribegiei. Colindă satele și rămân prin ele, acolo unde preoții au plecat. Dacă nu se învoiesc la rugămințile lor, țăranii îi opresc cu sila.

In aceste zile grele de suferință, de apăsare și de jug străin, atâta le-a rămas moldovenilor noștri: *credința în Dumnezeu și alinarea sufletelor în rugăciune.*

La Mitropolia din Cernăuți au intrat într'o sărbătoare câțiva ofițeri români dintre cei ce sunt însărcinați să stabilească diferite socoteli cu bolșevicii. Cum s'a văzut uniforma românească, îndată s'a vestit și sfântul locaș s'a umplut de lume. Toți treceau pe lângă ofițeri și-i atingeau și le mângâiau hainele.

„Scăpați-ne de aici fraților", rostiau ei încet, având ochii în lacrimi.

A trebuit ca ofițerii să părăsească biserica, altfel s'ar fi făcut manifestație în casa Domnului.

Regimul comunist nu îngăduie un traiu mai bun și nu îngaduie nici biserica. Totuși mulți din bolșevici cred în Dumnezeu și în ascuns se roagă Lui. Câteva pilde ne sunt de ajuns: pe malul Prutului se afla în gazdă la un preot un ofițer rus cu soția, soacra și un copil mic, bolnav. Preoteasa i-a convins pe părinți să boteze copilul. După botez, copilul s'a făcut bine. De atunci ofițerul și familia lui se duc pe ascuns la biserică și se roagă Domnului.

Doamna Procopie, proprietăreasă, venită dela Bălți, ne povestește: „S'a dat ordin să se ridice icoanele din biserica de lânga închisoarea orașului. Preotul a spus: „Eu sunt bătrân, nu mă pot urca să le dau jos. Puneți pe soldații voștri să le deie". Un soldat suindu-se pe scară să ridice icoanele, a căzut, și-a frânt picioarele și a murit. Atunci soldații s'au adunat și au cerut să nu se mai ieie icoanele, socotind întâmplarea ca o minune dumnezeească. Iar preotul rosti; „Asta-i pedeapsa lui Dumnezeu împotriva celor cei-l batjocoresc".

O altă întâmplare pune în lumină puterea dumnezească. Bolșevicii au dat ordin să se dărâme turnurile sfintei Mitropolii a Chișinăului, dar nici un basarabean n'a vrut să lucreze. A trebuit să se aducă lucrători de peste Nistru. Când au vrut să dărâme și altarul, o prăbușire a omorît doi muncitori. Atunci lucrătorii au căzut în genunchi şi-au început să facă cruci, rugându-se Atotputernicului.

Cu toată asuprirea, cu toată lupta dusă împotriva religiei, comuniștii, mulți dintre ei, cred în Dumnezeu și'n ascuns se 'nchin Lui. Se păzesc însă de agenții evrei cari îi urmăresc, îi supraveghează şi-i denunță. A crede în Dumnezeu este la comuniști la fel cu a săvârși o crimă. Și cele mai grele pedepse se dau acelora care slujesc în ascuns credința creștină.

Sunt totuşi comuniști cari pe față se arată slujitori Domnului. Aşa povesteşte un dascăl dela biserica Sf. Ilie din Chişinău, venit în Vechiul Regat, după ce a trăit două luni sub comuniști:

„Intr'o Duminecă pe când se făcea Sfânta Leturghie, deodată răsună în biserică o voce frumoasă, cum rar se întâlneşte. Cântărețul, ascuns după o icoană, cânta răspunsurile îngereşte. Aproape de isprăvirea Leturghiei, ieși de după icoană un ofițer bolşevic, ceru dascălului o bucată de hârtie, făcu un pomelnic şi-l dădu unui credincios să-l ducă în altar preotului, împreună cu câteva ruble. Pe urmă începu să cânte iar așa de frumos, încât lumea din biserică plângea în hohote.

După slujbă, ofițerul comunist vorbi dascălului: „Nu te mira frate, că eu cred în Dumnezeu. Din pricina credinței mele am suferit și sufer mult. Am fost și sunt urmărit, dar orice mi s'ar face, eu nu părăsesc credința în Acel-A-Tot-Puternic“.

Sub regimul bolșevic nu este nici botez, nici cununie. Când se naște un copil s'anunță șeful comunist din localitate, care vine, ia copilul în brațe și spune: „Jur să facem din el un comunist adevărat“. Acesta-i botezul. Iar căsătorie nu există.

Te duci la șeful comunist și-i spui: „Vreau să mă însor cu femeia cutare". Declarația aceasta îi de ajuns. După 5 minute poți veni să spui: „Nu vreau să mai trăiesc cu femeia cutare". Și-i gata despărțirea. Așa te poți de zece ori căsători și despărți într'o zi.

După ce-au venit bolșevicii în Basarabia au început, în taină, să-și boteze copiii. Pe unii chiar copii mari.

Povestim o întâmplare numai. La un preot din Cernăuți a venit o doamnă și l-a rugat să-i boteze un copil. A rugat să-l boteze nu la biserică, ci în casă, deoarece este soție de ofițer și se teme să nu afle autoritățile militare. In tot timpul botezului doamna a stat în genunchi și s'a rugat.

Astfel stă în Basarabia și Bucovina credința în biserică sub stăpânirea păgână a comuniștilor.

Școala românească sub stăpânirea comunistă

N'a rămas, în 22 de ani, cătun cât de mic să n'aibă școala lui. Am putea spune că s'au clădit și înființat prea multe școli în Basarabia în vremea cât acest frumos ținut a trăit înfrățit cu Vechiul Regat. Școli primare și școli secundare erau pretutindenea. Până și'n satele mari erau gimnazii, școli de meserii sau școli de agricultură. Dar în capitalele de județe, ce mărețe clădiri s'au ridicat pentru licee și școli normale și seminarii! Un adevărat palat era clădirea liceului Tehnic-Agricol din Soroca și Liceul „A. D. Xenopol". In Bălți clădirea, isprăvită acum doi ani, a liceului de fete „Domnița Ileana" și Seminarul erau printre cele mai frumoase din țară. Și așa în fiecare oraș din Basarabia și din Bucovina de Sus.

Și cu toate acestea, într'un ziar care apărea la Chișinău, scrie un comunist c'a trebuit să umble o zi întreagă cu mașina prin județul Orhei până a dat peste o școală, iar „copiii nici n'auziseră de școală". Trebue să fii comunist ca să spui asemenea neadevăruri. Dar unde sunt faptele care să urmeze

puselor sovietice din primele zile, că Basarabia și Bucovina vor avea o adevărată şcoală moldovenească? A lăsat ținutului răpit numele de „Moldova", dar vieața, învățătura, obiceiurile, câte le îngăduie comunismul, sunt toate rusești. Se caută mai ales a se rusifica şcoala. Dacă 106 ani cât timp a fost Basarabia răpită, locuitorii n'au învățat limba rusă, cum vor urma copiii noua învățătură când 22 de ani n'au deprins un cuvânt rusesc?

Indată ce-au intrat bolșevicii, grija lor a fost să'nstrăineze limba românească. Și-au început cu școala. Toate școlile au fost îndrumate în școli începătoare și școli mijlocii. Școli de băieți și școli de fete nu mai sunt. Băieții și fetele învață la un loc. Toți elevii au fost dați cu o clasă în urmă pentrucă, moldoveni fiind, să poată învăța „limba patriei mame", adică limba rusă, după cum mărturisește „tovarășul" Antosiac, Comisarul Poporului[1]) din Republica Moldovenească.

S'a trimis din Moscova la Chișinău 97.861 cărți în limba rusă, pentru 36 de obiecte, așa că școlile vor fi împănate cu slovă de învățătură comunistă — rusească. In județele Hotin, Cetatea Albă și Ismail se'nvață în școli în limba ucrainiană[2]).

Școlile s'au deschis în Septemvrie. La sate se învață 7 ani, la orașe 10. Peste 50% din învățători sunt evrei. Pricepem deci câtă dragoste vor avea aceștia pentru limba moldovenească și cu câtă străşnicie vor lupta împotriva religiei ortodoxe.

Fiecare școală are doi directori: unul politic și unul administrativ. Acești doi directori alcătuesc zilnic planul de lecții. In școală se dă cu înverșunare lupta contra religiei și se învață legea și credința comunistă. Această sarcină cade în grija conducătorului politic și cum evreii sunt cei mai mari dușmani ai credinței creștine, aproape toți directorii politici

[1]) Ministru.
[2]) Rutenească.

au fost recrutați dintre evrei. Ceea ce înseamnă că evreii îndrumează învățământul în școli.

Tinerii cari au isprăvit liceele românești au voie să urmeze la Universitățile de peste Nistru, numai dacă dau o declarație că 3 ani nu se vor întoarce în Basarabia. Bolșevicii se tem ca studenții reîntorși acasă, la vacanțe, să nu spue ce fel de viață și ce fel de trai este în Rusia Sovietică.

Toate încercările comuniștilor sunt zadarnice. Norodul basarabean își va păstra limba, credința și datinele, așa cum au fost păstrate de strămoși și cum n'au putut fi înstrăinate în atâtea veacuri de dușmanii cari, vremelnic, au stăpânit glia moldovenească.

Cârmuitorii...

Parcă nici n'ar fi români în Basarabia și Bucovina de nu'ntâlnim, unul măcar, cu vreun rost în administrația satelor sau orașelor. Peste tot numai ruși, ucrainieni și evrei, mai ales evrei. Cât de greu trebue să le fie moldovenilor noștri, cari nu pricep altă limbă decât cea învățată dela mame!... Să n'audă la primărie, la prefectură, la școală și pe oriunde îi mână nevoile, decât limbi străine!...

Blestemul poetului Mihai Eminescu stă mărturie în veacuri:

Cine-a îndrăgit străinii
Mânca-i-ar inima câinii,
Mânca-i-ar casa pustia,
Și neamul nemernicia!

Iată, cine sunt conducătorii administrației din ținuturile răpite: Guvernul ucrainian prin ucazul [1]) din 20 August

[1]) Legea.

1940 a numit conducători pentru Bucovina de Sus şi Basarabia pe următoarele persoane:

Pentru Bucovina: *Kolikov,* preşedintele comitetului regional; *Zubriţchi F. A.* şi *Peaseţchi Tr. G.,* locţiitori; *Ivanov Saenco,* locţiitor la aplicarea planului de Stat; *Kojuhov D. T.,* secretar; *Gruseţchi I. S., Zeleniuc I. S., Selarenco V. M., Pavliuc P. K., Klitcenko O. T., Martinov D. M., Nikitin O. I., Golub I. S., Gubenco P. In., Kondratenco I. O., Galanin I. V., Mihalciuc N. S.,* membri.

Nici un român.

Regiunea Cernăuţi: Gruseţchi I. S., prim secretar al partidului comunist ucrainian; *Zeleniuc I. S.,* al doilea secretar; *Oceretcenii V. T.,* al treilea secretar; *Fialcovschi V. A.,* secretarul partidului privitor la cadre; *Luciţchi I. D.,* secretar la propagandă; *Kolikov O. L.,* preşedinte al comitetului regional; *Nosenco O. E.,* redactorul ziarului regional; *Şcerbina I. O.,* primul secretar al comitetului regional al tineretului comunist; *Cealih S. P.,* secretarul comitetului orăşenesc al partidului; *Martinov O. M.,* şeful comisariatului de interne şi *Kalcenco E. A.*

Iată acum şi conducătorii din regiunea *Cetatea-Albă: Kusneţov M. G.,* primul secretar; *Gorba V. D.,* al doilea secretar; *Lihodii P. P.,* al treilea secretar; *Malear B. G.,* secretarul cadrelor; *Leonov P. D.,* secretar la propagandă; *Babenco I. Ia.,* redactorul ziarului regional; *Filonov M. M.,* primul secretar al tineretului regional comunist; *Polozenco M. F.,* secretarul comitetului oraşenesc al partidului din Cetatea-Albă; *Sedov O. M.,* şeful comisariatului de interne.

Judeţul *Cetatea-Albă* are următoarea conducere: *Kulicov G. I.,* preşedinte; *Bobrov F. P.* şi *Kamzist Ia. T.,* locţiitori; *Goloborodko I. I.,* secretar; *Kuşneţov M. G., Gorba V. D., Vaganov S. G., Gorovoi O. I., Golovaşenco I. S., Zaiţev N. M., Karpov M. G., Sedov O. M., Popov-Tolmacev M. P., Sergheev M. V., Kolîear F. P., Sabin O. T.,* membri.

Niciun moldovean din lanțul de sate moldovenești de pe malul Nistrului: Purcari, Olănești, Corcmaz, Tudora, Palanca...

Mai aducem și alte dovezi. Președinte al comitetului orașului Chișinău este *Slusov,* iar secretar *Iurcov.*

Conducător al depoului căilor ferate din Chișinău este evreul *Iancu Leit Lot.*

Directoare la fabrica de tutun din Chișinău a fost numită lucrătoarea *T. Bulatova.*

O nouă slujbă a luat ființă peste Prut: Slujba de *„deșteptător al moldovenilor din Basarabia“* și această însărcinare o îndeplinește *F. Kurț,* „moldovean“ get-beget!...

Conducători ai teatrelor și cinematografelor din Basarabia au fost numiți *Freilihman* și *Podvoischi,* iar administrator evreul *Bernstein.*

Prin sate au fost numiți conducători numai ruși și evrei, cei mai mulți aduși de peste Nistru, dar și mulți dintre localnici, însă dintre cei mai răi și leneși locuitori. Toți cei care și-au vândut pământul cu care au fost la 1920 împroprietăriți, toți care erau de râs în sate, sub regimul comunist au ajuns șefi, oameni cari dau ordine, iau măsuri și lovesc pe fruntași. De aceea moldovenii se feresc de ei, ocolesc administrația și blestemă zilele în care răii au ieșit ușă de biserică. Când a fost chemată la Moscova o delegație din partea Basarabiei, nu s'au găsit alții să meargă decât: *I. M. Beregosov, I. L. Sevtov, U. M. Lestocenco, M. S. Martiosovici,* sub conducerea unuia *Grigoriev.* Aceștia au vorbit în numele moldovenilor lui Ștefan-cel-Mare și a lui Vasilie-Vodă-Lupu.

Evreii cutreeră orașele și satele, făcând propagandă comunistă. Iată cine glăsuește în numele Basarabiei: A fost la Tighina o întrunire a tineretului la care a vorbit „tovarășul“ *Lămari,* iar *Ștrul Coleșnicov* a trimis o telegramă lui „Tata Stalin“ la Moscova.

La o adunare ţinută la Cetatea-Albă au ţinut cuvântări evreii: *Şapira* şi *Kiva,* iar la alta la Chişinău au vorbit: *Selevanov, Herşcu Feldman, Crâlov* şi alţi străini de băştinaşii Basarabiei.

La procesele cari au loc după legile comuniste au voie să apere numai avocaţi evrei, sau ruşi căsătoriţi cu evreice.

Oriunde se duce românul nostru în Basarabia lui, întâlneşte numai străini. Nu se poate un mai mare blestem pe sufletul naţiei şi nici o mai grea încercare la care Dumnezeu supune norodul de peste Prut.

Bolşevicii venind în Basarabia caută să'năbuşe orice viaţă moldovenească. Pe de o parte aduc şi pun în fruntea treburilor străini, pe de altă parte ridică moldovenii din sate şi-i duc departe, peste Nistru să lucreze sub pământ la minele de cărbuni, în praful care macină plămânii şi distruge sănătatea.

Din satele de ucrainieni sau de bulgari nu se ia niciun om; numai prin satele moldoveneşti mişună agenţii comunişti şi momeşte oamenii. Le dă bani dinainte, le dă băutură şi pe urmă cu muzica îi duce la gară şi-i încarcă în vagoane ca pe dobitoace. Apoi scriu la ziare că românii cântând au plecat la lucru, ca şi cum bieţii oameni n'ar avea ce munci la gospodăria lor.

Toţi aceştia cari pleacă nu vor mai vedea casa lor, nu mai ajung să se reîntoarcă în Basarabia. Astfel se despopulează satele româneşti şi vin străinii să iee locul celor cari din moşi strămoşi au fost stăpâni pe ţarina apărată şi muncită de ei.

La 25 km de Chişinău este un frumos sat românesc, Străseni. Numai din acest sat au fost ridicaţi şi duşi în necunoscut 350 capi de familie. Unii sunt duşi la Caucaz, în răsăritul Rusiei, alţii la miazănoapte, la marea Baltică, în ţinutul de ghiaţă răpit dela finlandezi, pe unde o să le rămână oasele, departe de pământul roditor dela Nistru, departe de rude, de prieteni, în ţara fără credinţă şi fără cruce la mormânt.

Şi fruntaşii oraşelor, toţi cei cari au îndeplinit slujbe însemnate sub români, după ce-au stat câteva luni în închisoare, au fost trimişi peste Nistru, pe jos, sub santinele, ca tâlharii.

Poporul nedumerit încă, rabdă şi aşteaptă să sune ceasul dreptăţii. Prin unele sate însă moldovenii rămaşi fără pământ, fără vite, fără biserică, fără şcoală, s'au revoltat şi au cerut ca nouii stăpâni să se ţină de făgăduielile făcute şi să fie omenoşi, drepţi şi cu teamă de Dumnezeu.

Au fost unele răscoale cari s'au potolit în sânge. Aşa a fost în marele sat Peresecina din judeţul Orhei. S'au spus familiilor că vor fi scutiţi de impozite pe pământ, iar la trier au apărut comuniştii cerându-le din 10 părţi 9, rămânând agricultorul cu o parte.

Oamenii n'au voit să se supue şi au alungat pe comunişti din sat. După câteva ore au venit 6 automobile blindate, prevăzute cu mitraliere, au scos pe bărbaţi în marginea satului şi au tras în ei.

Ca şi'n alte vremuri, după cum vorbeşte istoria, tot orheenii sunt cei dintâi care scutură jugul păgân de pe grumazul lor. Tot orheenii sunt cei care slujesc, fără teamă, dreptatea şi adevărul. In satul răzeşesc al Peresecinei azi e numai jale şi durere; dar dacă pe mormântul celor omorâţi nu străjuesc cruci, prin moartea ostăşească, au încrustat crucea răzbunării în inimile urmaşilor. Şi parcă s'apropie vremea când sabia va fulgera mânie şi dreptate.

Răscoale s'a mai întâmplat şi'n alte sate de peste Prut. In plasa Hânceşti din judeţul Lăpuşna, în satul Fundul Goldenii, a fost împuşcat comunistul Cherpec, într'alt sat soldatul comunist Efimov.

O altă revoltă moldovenească a fost în satul Hârtopul-Mic din judeţul Orhei, unde ţăranii au sărit să deie foc magaziilor unde li se strânge recolta.

Aşa înţeleg românii, deocamdată, să scuture jugul comunist.

In legătură cu acest jug ni se povestește că la Ismail un bolșevic a primit un răspuns dârz dela un moldovean.

— Am venit și v'am ridicat jugul de lemn al boierilor, spune un soldat comunist.

— L-ați ridicat pe cel de lemn și ni l-ați pus pe cel de fier, al comuniștilor, a răspuns românul nostru.

Iscându-se o ceartă între soldații sovietici și țăranii români, un ofițer a venit și a spus: „Lăsați în pace pe țărani, că ei au dreptate".

Soldații ruși, mai ales ofițerii, sunt sătui de viața chinuită de comunist.

Oridecâteori stau de vorbă în patru ochi cu câte un român, se plâng și blestemă regimul roșu.

La Sărata, sat nemțesc din județul Cetatea-Albă, era în gazdă un colonel comunist. Nevasta lui fiind fără haine, a rugat pe soția gazdei să-i deie o rochie și o pereche de pantofi:

— „Iată ce-mi dă mie, colonel, statul comunist: dreptul să cerșesc dacă vreau să-mi îmbrac femeia"...

La Bălți, povestește refugiatul Goian, un fost slujbaș mare al județului, a poftit la masă mai mulți ofițeri comuniști. Și li s'a dat o masă gospodărească și îmbelșugată, așa cum știe să primească și să ospăteze moldovenii pe mosafirii poftiți. Colonelul în timpul mesei văzând belșugul și frumusețea tacâmurilor cu bucate gustoase, nu s'a putut stăpâni și a spus: „*Am fost trimiși să scăpăm de robie pe basarabeni și uite cum trăiesc ei*". Apoi rupându-și cămașa a urmat: „*Iată ce zdrențe purtăm noi ofițerii armatei comuniste*".

Dela Hotin la Marea Neagră sărăcia și nevoia străjuie satele. Tot ce-a fost belșug în Basarabia s'a ridicat și s'a dus în republica sovietică. Numai sunt prăvălii, nu mai ai de unde cumpăra ștofe, încălțări, nu se găsește hârtie de scris măcar.

Hrană iarăşi nu se găseşte sau, unde mai este, a ajuns la preţuri ne mai pomenite.

Astăzi în Basarabia un litru de lapte costă 320 lei, iar litrul de gaz 100 lei.

Comuniştii de peste Nistru socotesc aceasta ca foarte ieftin, pentrucă la ei traiul este de zece ori mai scump.

Astfel, la Odessa bunăoară, pentru un litru de lapte trebue să plăteşti 3.000 lei şi nici cu preţul acesta nu-l găseşti.

Puţine am găsit, multe am lăsat...

In 1917, când armata rusească era datoare să ne sprijine în lupta ce o purtam la Siret, a intrat între ostaşi bolşevismul, adică dezordinea, indisciplina, destrăbălarea. Soldaţii n'au mai vrut să lupte. Nu mai ascultau de superiori. Ofiţerilor le-au rupt tresele şi şi-au bătut joc de ei.

Au părăsit armamentul unde s'a întâmplat, sau l-au vândut pe băutură.

Intr'un sat, Joră̧şti, nu departe de Prut, un preot a cumpărat cu un pahar mare de rachiu, un tun.

Apoi au trecut Prutul jefuind satele, dând foc, nimicind totul, ca barbarii în vremurile când veneau după omor şi jaf.

Atunci fraţii noştri basarabeni ne-au rugat să venim să-i apărăm de aceşti vrăjmaşi.

Armata noastră a trecut Prutul în Ianuarie 1918, pe-o iarnă hapsână, fără omăt, dar geroasă straşnic. In drumul nostru am găsit numai prăpăd şi jale. Gospodăriile boereşti ardeau. Răzeşii, mazâlii şi ţăranii chiaburi erau jefuiţi, casele distruse, vitele omorâte. Dădeau foc girezilor de paie şi stogurilor de fân, numai ca să facă rău şi pagubă.

Din casele proprietarilor scoteau mobila, straele, cărţile şi le dădeau foc. Dela Hotin la Marea Neagră era un pojar.

Ostaşii noştri au alungat peste Nistru pe barbari şi au împânzit rânduiala şi liniştea.

Se cruceau soldaţii de fărădelegile ce le întâlneau în cale, dar şi mai mult se minunau de ţara unde intrase. Auziseră de-o Rusie mare, bogată, puternică şi acum îşi fărmau picioarele pe drumuri zgrunţuroase, fără şosele, fără poduri, fără urme de gospodărie administrativă.

In Basarabia în 1918 erau 5 km de şosea bună de la Chişinău până la spitalul Costiugeni. Atâta. Şi încă şoseaua aceasta avea un cântec: In 1912 împlinindu-se o sută de ani dela răpirea Basarabiei, ţarul a dorit să vină la Chişinău. Atunci în pripă s'a făcut bucata aceasta de şosea. După ce ţarul a văzut capitala Basarabiei, a fost poftit să meargă şi la Costiugeni. Şoseaua nouă strălucea lună.

— Foarte bună şosea, vorbi ţarul (împăratul) mulţumit.

— Aşa-s drumurile în toată Basarabia, Măria Ta, răspunse un sfetnic.

Intâmplarea asta a colindat toată provincia şi acum o aflaseră şi oştenii noştri. Râdeau şi se minunau, mai ales când vedeau ziduri de piatră împrejurul caselor, dar nicio piatră pe drum. Şi când s'a desgheţat, atunci şi-au dat seama oamenii noştri de ce căruţele ruseşti au roţile'nalte, de doi metri, să aibă ce intra în glod.

Prin sate nu erau primării. Avea un om o pecete pe care o purta în buzunar: aceea era administraţia.

Dela Ungheni de pe Prut şi până la Bălţi, trenul făcea 80 km într'o zi şi noapte şi linia era aşa de bună că vagoanele se răsturnau într'una.

Când ploua, dela gara Floreşti la Soroca, umblai o zi, 30 km. De multe ori trebuia să mâi noaptea la Răduleni şi a doua zi pe seară să ajungi la Nistru. Tot aşa drumul, la Hotin, la Ismail.

Bolile stăpâneau satele. Tifosul exantematic secera mii de vieţi şi asta din cauza necurăţeniei trupeşti, căci pe la ţară nici nu se ştia ce-i aceea baie populară.

La orașe funcționarii veneau la slujbă la ora 10 și cum veneau se așezau la ceaiu și la ospăț, că la fiecare serviciu era și un fel de restaurant. La 10 luau ceaiul, la 12 gustare, la 2 altă gustare și la 4 plecau acasă la masă.

Pretutindeni domnea lenea, nepăsarea, întunerecul. Poporul și ținutul moldovenesc anume era lăsat în părăsire, în jug, în robie.

După 22 de ani Basarabia era ca o gospodărie bine condusă. S'au făcut șosele, s'au construit linii ferate, școli frumoase și mai nu era sat mai mare să nu aibă un dispensar și-o baie.

Acum drumul până la Soroca se face cu autobuzul într'o oră pe o șosea asfaltată, iar dela Ungheni la Bălți trenul ajunge în două ore.

Mai în toate satele s'au clădit Cămine Culturale cu biblioteci, farmacii și pepiniere de pomi. Și totul la îndemâna țăranilor, fără nicio plată. Erau sute de sate fără alt copac decât salcâmul. Acum toate satele au livezi cu cei mai aleși pomi.

Sub ruși țăranul n'avea pământ. La noi, prin legea împroprietăririi, fiecare locuitor a primit 6 hectare.

In comune s'a stabilit administrația, s'au ridicat școli, biserici, dispensare.

Țăranii munceau cu patimă ogorul lor, știind că rodul li-i belșug la casă. Camerele de agricultură le dădeau semințe alese, unelte și mașini de lucru, iar numai Căminele Culturale au dăruit mii de pluguri la cei mai harnici gospodari.

Și peste toate aceste înlesniri, peste raiul basarabean, peste liniștea, tihna, peste chiverniseala, peste buna orânduire, peste graiul și credința ortodoxă, a căzut lăcusta comunistă care distruge totul, care macină vieața, care împrăștie desmățul și păgânismul.

Până și unii ovrei comuniști plâng acum și se jeluesc: „Unde sunt românii să le sărutam picioarele“ ?

Va fi năpasta bolșevică învățătură pentru toți care au dorit-o, dar pentru frații noștri năpasta rămâne și întărire în credința că Dumnezeu a avut întotdeauna grije de neamul nostru și că închinându-ne Lui, înrădăcinăm nădejdea în ziua cea de biruință.

Greu se toarce viața sub apăsarea comunistă. Basarabia și Bucovina de Sus, sub călcâiul bolșevic, au îngenunchiat și gem. Totul s'a furat, s'a pustiit, s'a 'ntins pârjolul ca'n vremurile de restriște.

Frații noștri au rămas săraci, înstrăinați și'n robie, fără biserică, fără școală, fără rodul pământului lor, fără lege, fără dreptate.

Şi'n iarna care a trecut nu au mai umblat preoții cu Naşterea în ajunul Crăciunului şi nu s'au mai auzit înflorind glasuri de colinde la fereşti.

Nu au mai intrat prin case copii cu steaua să vestească bucuria veșnică a nașterii Mântuitorului.

Peste satele de mazâli şi răzeși clopotele nu au mai urzit cântarea de aramă.

Ajută-ne Dumnezeu să fie întâia şi cea din urmă iarnă: blestemată, străină și păgână!

CUPRINSUL EDIŢIEI A II-a: